Proletari din toate țările, uniți-vă!

amfiteatru

REVISTĂ LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ EDITATĂ DE UNIUNEA ASOCIAȚIILOR STUDENȚILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

supliment

SĂRBĂTOARE LA AMFITEATRU

Nu toate sărbătorile unei publicații literare sînt marcate cu roșu în calendarul redacțional. Există sărbători cu o dată oarecare, anonime, însă pentru rememorarea cărora, după ani și decenii, vor scormoni prin colecții istoriografii literari cu scrupulul exactității. Astfel de sărbători coincid cu prima semnalare publică a unui talent autentic.

Primele 6 luni de apariție a „Amfiteatrului" ne-au oferit intensa satisfacție de a releva în rîndurile studențimii existența a numeroase condeie cu certă vocație literară, talente cărora — s-o spunem fără falsă modestie — și prezența revistei noastre le-a dat, poate, un imbold spre trudnica voluptate a scrisului. Concursul de lucrări în proză, ale cărui rezultate le anunțăm în acest număr a aliniat la startul unei întreceri loiale un mare număr de debutanți. Preocupările profesional-studențești nu i-au stînjenit să înceapă — unii dintre ei cu un succes notabil — ucenicia literară. Ajunși la etapa cînd se poate vorbi de predilecții tematice, de înclinații temperamentale spre anumite zone de probleme, tinerii prozatori relevați de concursul nostru au deja un profil propriu. Mircea Popa se orientează spre o etică a vieții, a tinereții și muncii pentru care pledează („Seceta" și „Cascadorii"). Eroii lui au nostalgia acțiunilor care să confere sens vîrstei și existenței. La ei, perioadele de criză în găsirea drumului sînt urmate de altele de entuziasm și febrilitate a muncii. Popa are un stil fluid, fără contorsionări de fraze, fără detalii inutile, fără ocolișuri anecdotice. O frumusețe a gestului, o sinceritate a epitetului caracterizează povestirile sale.

Celălalt deținător al premiului I — Octavian Stoica — scrie povestiri în care firul epic e mai sigur și își subordonează notația și observația. „Noaptea în pădure" are o tramă din care se desprinde o semnificație umană profundă. Mișcarea sufletească în spre solidaritatea omenească e prinsă în cîteva gesturi. Tinzînd spre o proză obiectivă, Octavian Stoica preferă întîmplarea neobișnuită, situația limită în care valorile umane se relevă și se valorifică.

Dacă am consacrat cîteva rînduri aparte deținătorilor premiului întîi este numai pentru că, prin ei, vrem să omagiem întregul „pluton fruntaș" din masa concurenților noștri. Paginile „Amfiteatrului" vor găzdui număr de număr aceste bucăți de proză tînără, tot atîtea viguroase promisiuni și începuturi de afirmare. Avem nestrămutata convingere că, impunîndu-se atenției cititorilor și prețuirii lor, tinerii prozatori vor justifica întrutotul, retrospectiv, emoționanta urare cu care astăzi le însoțim primii pași spre notorietate : SUCCES !

promoția clujeană

Aliniamentul caracteristic acestei promoții este rezultatul limpede al personalității fiecăruia. La clasa condusă de maestrul A. Ciupe am întîlnit cristalizări artistice foarte diverse. Iată cîteva notații concrete : Adriana Oancea desfășoară o vibrație caldă într-o compoziție decorativă și totuși „pictată". Glicherina Braha, o vigurozitate uimitoare a pastei („În Uzină"), Alin Munteanu, o sonorizare de valori în albastru și brun („Portret"), sau un sentiment de mit popular dramatic și plastic la compoziția lui Mircea Popa „În așteptarea pescarilor". La clasa prof. P. Feier se remarcă absolventul Dan Vasile Platon, liric, delicat, sensibil, Klement Beta, un desenator al culorii („Bicicliștii") sau Aurelia Mărgineanu prin monumentalizarea formelor picturale („Apărătorii păcii").

La sculptură, sub îndrumarea profesorului Andrei Kos — cei mai interesanți par a fi Nikos Sopov („Întoarcerea"), P. Zografos („Tinerețe") și Martin Törös („Muncitoarea").

Grafica oglindește o noblețe academică prin ciclurile Salomeei Kacso xilogravuri acuzat poematice despre pescari, ale lui Marcela Bozosan variante la compoziția a două personaje atletice și bineînțeles frumoase. Ioan Pop cu ilustrații la Damian Stănoiu („Amintiri din mînăstire") interpretări pasionante și sigure, apoi suava și poetica Renate Mildner — ilustrații la proverbe românești.

Secțiile de arte decorative subliniază calitățile de meșteșugari de gust ale tinerilor creatori ; aici trebuie menționată originala creație a lui Cornel Melente („Fîntînă") și Marta Bokov („Sobă").

PAUL NEAGU

A. OANCEA

M. BOZOŞAN

RADU GABREA

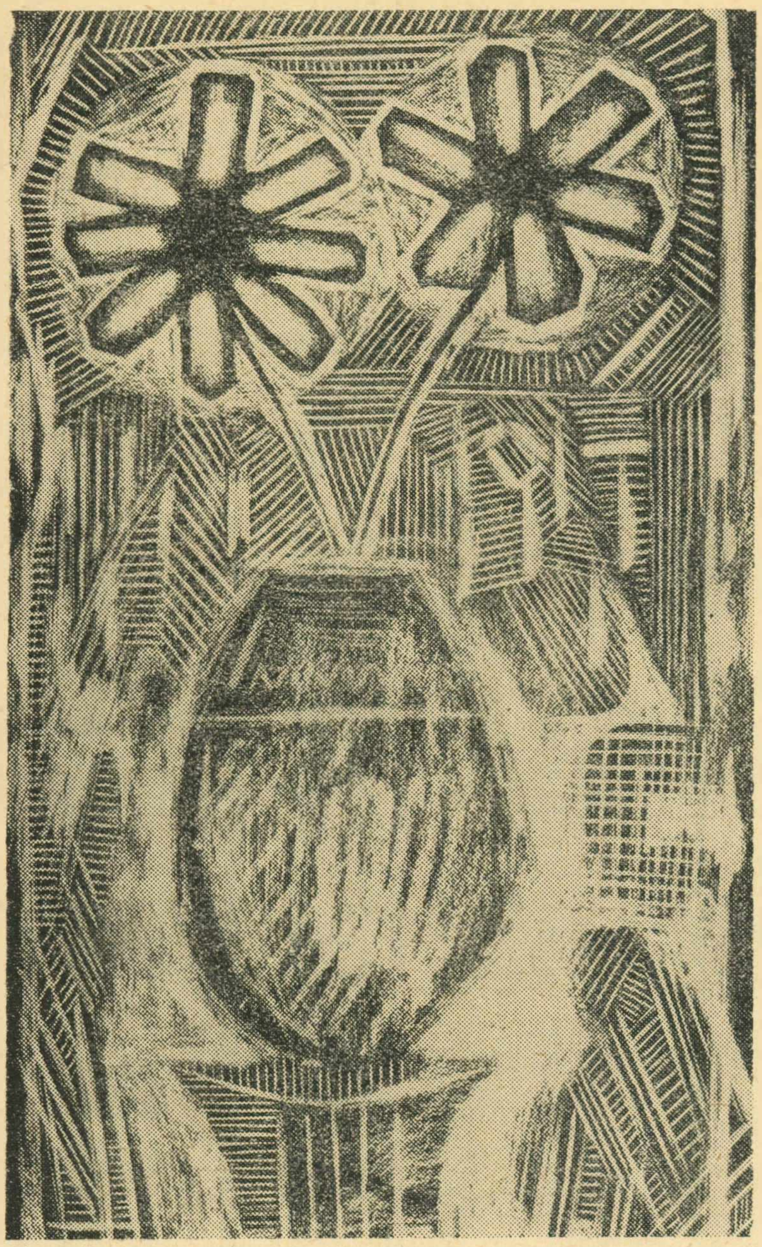
FEREASTRA

În oricare colț al camerei m-aș fi retras, nu reușeam niciodată să văd ce se petrecea dincolo de ferăstruica strîmtă la care nu puteam ajunge cu mîna nici dacă mă ridicam în vîrful picioarelor.
Urmăream scurgerea zilelor și a nopților după lumina care intra sau se topea dincolo de marginea ferestrei.
Tot ce puteam ști era că extremitatea de jos a acesteia dădea pe un trotuar pe care auzeam uneori cum cad stropii mărunți de ploaie. Măsuram timpul după perechile de picioare care se vedeau trecînd foarte rar prin dreptul ferestrei. Și mai rar se întîmpla ca unele dintre ele să se oprească acolo pentru cîteva clipe. Atunci puteam să mă uit și mi se întipărea în minte fiecare detaliu al gleznelor și pantofilor care pocneau pe pavajul trotuarului.
Erau singurul lucru pe care încercasem să-l cunosc mai îndeaproape și a cărui vedere mă făcea să mă simt mai puțin singur. Ajunsesem să știu și zgomotul și felul de a călca al cîtorva din aceste picioare. Și cînd le auzeam venind de departe, mă lipeam de perete sub ferăstruică și așteptam să treacă.
Dimineața, puțin timp după ce primele raze ale soarelui atingeau muchia unde se întîlnea podeaua lustruită cu peretele din partea opusă ferestruicii vedeam trecînd o pereche de pantofi cusuți cu ață maro și care aveau totdeauna șiretul de la piciorul stîng descheiat. Călcau apăsat și încet și din cînd în cînd se opreau. Auzeam o răsuflare ușoară și niște mîini apăreau cu degete lungi și noduroase. Mîinile tremurau și se apropiau de șiretul descheiat. Niciodată însă, după ce se retrăgeau, șiretul nu rămînea încheiat. După primul pas, se desfăcea cu încăpățînare și pe marginea din stînga a tălpii pantofului erau două cuie ieșite care scoteau un scrișnet ușor la fiecare atingere de pavajul trotuarului.
Putusem în felul acesta să reconstitui cu ajutorul puținelor imagini vieți întregi pe care mi le reaminteam în ceasurile de întuneric și pe care credeam cîteodată că le-aș putea schimba, fiind suficient doar să mă ridic, să ies pe ferăstruică și cu mîna să ating glezna piciorului care se oprea.
Ceea ce mă făcea însă să-i am pe toți lîngă mine, să-i port prin cameră, să vorbesc cu ei și să le ascult vorbele ștergîndu-se de pereții albi, era că ei nu știau nimic despre propria lor viață.
Bătrînul își contopise zilele și nopțile vieții sale uscate într-un singur gînd care apăruse totdeauna celorlalți care îl înconjurau inutil. Era convins că nimeni nu-l aflase, că nimeni nici nu bănuiește măcar și de aceea era absent la tot ceea ce venea din afara lumii gîndului său. Se refugiase în el și refuza să iasă în afara lui.
Puțin cîte puțin, începusem să-mi dau seama că libertatea lui, a tuturor celorlalți și deci și a mea depindea de înțelegerea faptului că era necesar să îmi apropii totul, să-l fac să intre în mine, să participe la viața mea, să o pătrundă și apoi, împreună cu corpul în care se afla, să-l fac să-și piardă esențialul. Numai așa puteam să nu-mi pierd eu însumi avantajul pe care mi-l oferea ferăstruica strîmtă tăiată în marginea de sus a peretelui.
În fiecare dimineață se scula cu impresia că a mai cîștigat ceva și de aceea de foarte multe ori mi se părea că mersul lui are ceva de copil care știe o taină — ușoară, nesemnificativă — dar de neînțeles pentru toți ceilalți.
De obicei, după fiecare zi în care mi se părea astfel, în ziua următoare nu-i mai auzeam pașii. Deși îmi lipsea ceva și tot timpul eram neliniștit, știam că la el acasă, pe măsuța joasă cu patru picioare, printre cărțile și paharele pline cu flori, apărea o pagină care nu mai era albă și, împreună cu ea, seara, apărea într-un alt pahar un alt buchet de flori printre celelalte, dintre care unele se uscaseră de mult.
Se întîmpla uneori ca în decursul unei zile să nu apară nimeni dintre cei pe care îi cunoșteam. Asta mă făcea să fiu mai atent și mă bucurau momentele unor noi întîlniri — posibilitatea care îmi convenea cel mai mult, mai ales atunci cînd, prin dreptunghiul de lumină nu văzusem bocancii aceia mari, care țineau în ei o pereche de glezne neașteptat de subțiri, încît mă și întrebam dacă sînt suficiente pentru trupul pe care îl aveau de dus.
Nu știu și nici n-am putut să-mi explic de ce mă atașasem cel mai mult de această pereche de picioare. Poate pentru că aproape de cele mai multe ori cînd băiatul se oprea să-și tragă răsuflarea lîngă geam, auzeam cuvintele : „De-ar ști...!
Mi se părea că aceste cuvinte îmi erau adresate mie și că de fapt băiatul vorbește cu mine. Niciodată nu l-am auzit spunînd alte cuvinte, dar de fiecare dată ele aveau o altă intonație de parcă, într-adevăr, spuneau cu totul altceva. De cînd fusese gonit de acasă — și cînd l-am văzut prima oară bocancii aceia luceau ca și cînd atunci i-ar fi luat de la magazin — trecea mereu prin dreptul ferestrei mele. Totdeauna venea în fugă de departe, se odihnea puțin, apoi, după ce-și murmura cuvintele, îl auzeam depărtîndu-se în partea opusă.
Tatăl său, un om care nu gîndea niciodată mai mult decît se cuvenea pentru orice acțiune măruntă, îl izgonise din familie pentru că „nu voiam — spunea el — ca toți să aibă de suferit din cauza lui“!. De mai mult timp lipsea de acasă și fusese văzut stînd de vorbă printr-o gaură de zid cu cineva din curtea ospiciului. Se schimbase mult și spunea că prietenia cu omul acela îl făcuse să vadă altfel lucrurile — „Să le vezi ca un nebun !“ i-a spus tatăl — și să se simtă cu totul altfel.
De multe ori era auzit vorbind singur și dintre cuvintele folosite mai des erau : „distanța..., orgoliul singurătății“. Toți ai casei la început nu l-au luat în seamă. Ziceau că e copil și că se joacă. Dar pe urmă îngrijorarea le-a crescut, mai ales că băiatul începuse să umble singur pe străzi, să lipsească de acasă mai multe nopți și unele zile se închidea singur în cameră și nu ieșea decît pentru a întreba „Avem o scîndură lată de 46 cm ?“ sau : „Dungile galbene sînt mai frumoase decît cele roșii ?“ Au încercat să-l întrbee, să vorbească cu el, dar n-au aflat nimic. O singură dată l-au auzit spunînd unui prieten : „Bărcile singuratice nu se scufundă niciodată... nu-i așa ?“ Tatăl său i-a spus : Ia-ți toate bărcile tale singuratice și pleacă din casa mea !“
...Atunci, a fost prima zi în care am văzut bocancii mari, noi nouți, purtînd gleznele acelea atît de subțiri.
...Mai tîrziu, cînd umbra mea începea să se ridice și trecea de jumătatea peretelui, vedeam o pereche de picioare care treceau, dar nu se opreau niciodată. Nu aveam timp decît să observ pantalonii aceia îngrijit călcați și pantofii care se aflau totdeauna în aceeași stare, încît nu-mi puteam da seama dacă merge, într-adevăr, tot timpul cu ei, sau o face numai în dreptul ferestrei mele și apoi îi scoate și pășește mai departe desculț, cu ei la subțioară.
Îi plăcea să-l salute toată lumea în orice moment al zilei, și ori unde ar fi fost văzut cu : „Omagiile mele respectuoase, domnule judecător“. Acest salut aproape că l-a impus celor din jurul său și a apărut într-o zi cînd cineva a venit în fugă după el, și-a scos pălăria și a spus așa ; dar imediat și-a dat seama că îl confundase. Confuzia l-a lăsat rece, dar i-a plăcut teribil de mult cum sună : „Omagiile mele respectuoase, domnule judecător !“
Este singurul dintre prietenii mei care îmi displace și care, cîteodată, chiar mă incomodează. Îmi este nespus de folositor însă în orele de noapte și mai ales atunci cînd dincolo este iarnă și foarte rar văd pe cineva trecînd.
Îngîmfarea lui nu-l deranjează, iar sentimentul că trăiește singur nu l-a împiedicat să adreseze cuvinte pe jumătate amabile, chiar și celor pe care nu i-a cunoscut niciodată.
Avea în înfățișarea lui ceva, față de care mă simțeam stînjenit. În toată existența lui care era, de fapt, obișnuită, avea niște comportări cel puțin ieșite din comun. Spre exemplu : dimineața, cu mult înainte de a se scula ceilalți locatari, ieșea repede în fața casei, se uita atent de jur-împrejur și apoi își arunca o privire la fereastra apartamentului său din două poziții care erau totdeauna aceleași, — una din stînga, de lîngă colțul casei, și cealaltă din fața ferestrei de pe trotuarul de vis-a-vis. Se uita din nou repede în jur și dispărea fuga în casă. Revenea peste un ceas și jumătate în ținuta lui corectă, iar dacă se întîmpla ca vreun cunoscut să-i iasă în cale la

CÎTEVA PROBLEME ALE FORMĂRII

În contextul actualelor preocupări privind vehicularea unor eficace mijloace de expresie în teatru, un interes deosebit l-ar putea constitui desigur cercetarea globală a fenomenului teatral, în special privind punctele de interferență ale acestuia cu ceea ce printr-un termen general definim în ultima vreme a fi „teatrul muzical“.
Și dacă teatrul în genere a exercitat o importantă influență asupra apariției și dezvoltării operei pe baza acelor comune principii ce vitalizează aceste două genuri apropiate, teatrul muzical este cel în care se inițiază în parte, astăzi, noi modalități de expresie pentru spectacolul dramatic, spre așa-numitul teatru total.
Închegarea profilului contemporan al actorului intelectual, atît de imperios reclamată în teatrul zilelor noastre, nu e deloc străină de importanța acordată actualmente în teatrul muzical formării noului tip de cîntăreț actor.
Teatrul contemporan al ideilor, genial prefigurat de simbolistica dramei muzicale wagneriene, poate fi în oarecare măsură regăsit astăzi sub cele mai diverse forme, într-o bună parte a actualelor producții teatrale, dramatic-muzicale sau diverse noi interpretări regizorale.
Și pentru că ne-am propus să discutăm cîteva probleme actuale ale formării cîntărețului actor, e bine să nu uităm că prima care marchează această orientare a viitoarei personalități artistice muzicale este însăși școala, în cazul nostru, Conservatorul. Grija și atenția cu care în ultimii ani s-au montat pe scena studioului Conservatorului multe din capodoperele clasice ale genului muzical-dramatic, începînd chiar cu primele manifestări ale acestuia (Lupta dintre Tancred și Clorinda *de Monteverdi) constituie firește doar o primă și importantă treaptă în munca viitorului cîntăreț.*

Este firească și întrucîtva explicabilă importanța deosebită acordată laturii muzicale a interpretării, a spectacolului în general ; în acest sens actualele premiere ale stagiunii, Traviata, Don Pasquale, Cavaleria Rusticană, Flautul fermecat, *constituie indiscutabile reușite. Este însă de asemenea firesc să ne punem întrebarea dacă spectacolul muzical-dramatic poate fi perceput exclusiv, sau aproape exclusiv prin latura sa, am spune, auditivă.*
Firește că nu ; iar o pledoarie în favoarea necesității unității muzical-dramatice a spectacolului este desigur inutilă. Cu ce-i vom ajuta oare pe studenți, cerîndu-le să cînte cu spatele la public (sic !) — se pare că tocmai din necesități de ordin dramatic (spectacolul Traviata*) — atîta vreme cît poza, mișcarea scenică uneori statică, alteori nu îndeajuns de asimilată și deci întîmplătoare, rămîn tributare unui manierism evident, în speță cel italian. Supărătoare și jenantă rămîne maniera de a construi regizoral scenele de ansamblu din* Flautul fermecat *și în special* Cavaleria Rusticană *: timp scenic irosit în zadar, minute în șir în care spectacolul se transformă în operă-concert, fără a justifica prin nimic această metamorfoză ; finalul, spectaculos, al celui de*

acea oră cu : „Omagiile mele respectuoase, domnule judecător !" avea toată ziua întipărit pe față un zîmbet trufaș și superior.
Îmi oscilam, așadar, existența în funcție de aceste elemente oarecum fixe față de mine, pînă cînd în dimineața zilei de ieri s-a întîmplat ceva cu totul neașteptat.
În fața ferestrei mele au apărut și s-au oprit o pereche de picioare subțiri, sprijinite de niște pantofi înalți. Ceea ce a fost neașteptat nu era că nu le mai văzusem, ci că erau niște picioare de femeie.

Și nici asta nu ar fi însemnat poate prea mult dacă nu observam că despre aceste picioare nu pot să știu nimic și oricît mă străduiam să înțeleg, ele continuau să nu mi se destăinuiască.
Nu-mi dau seama de ce, dar m-am atașat deodată cu totul, atașament care s-a transformat pe urmă într-un adevărat sentiment. A fost un atașament pe care nu-l poți avea decît pentru lucrurile pe care ți le simți îngrozitor de apropiate, tocmai din cauza faptului că nu știi nimic despre ele. Și aceste lucruri erau acum două picioare de femeie. Este absurd, mi-am dat perfect de bine seama, să te îndrăgostești de o porțiune de picior de mai puțin de douăzeci de centimetri de la glesnă în sus.
Dar în rest nu voiau să-mi spună nimic.
...Au trecut și pantofii cusuți cu ață maro, am auzit și cuvintele „De-ar ști..." și în rest nu mai știu nimic. Aproape că uitasem tot...
Cînd a venit a doua oară — și nu a fost întîmplător — am ieșit împreună și ne-am plimbat mult, mult de tot prin locuri pe care nu le mai văzusem nici eu, nici ea și de unde ne-am întors tîrziu.
Nu ne spusesem încă nimic, dar eu parcă am început să aflu ceva și pe măsură ce timpul a trecut am știut tot mai mult. Plimbările noastre nu aveau nimic ieșit din comun și totuși simțeam lîngă ea, senzația pe care o are un călător care se lasă dus de mînă de un ghid necunoscut printr-o pădure pe care nu a văzut-o niciodată.
Dar această senzație mi-a fost repede depășită de sentimentul care creștea din ce în ce mai mult.
Îmi neglijasem prietenii. Trecuse multă vreme de cînd n-am mai știut ce s-a întîmplat cu paginile scrise, cu călătoria singuratică, dacă mai existau sau nu, sau dacă își schimbaseră cu ceva viața. Eu plecam mereu și mă plimbam tot mai departe și mă întorceam tot mai tîrziu. Am cunoscut-o așa cum trebuie, renunțînd la gîndurile imediate și la dorințele trecute.
Eram să cred că nu mă voi mai întoarce, că în călătoria mea aveam să mă întîlnesc cu băiatul cu ghetele lucioase, pînă cînd, într-o zi, mi-am dat seama că ceva se schimbase.
Era o zi cu mult soare și era firesc să mă simt liber, să aștept clipa de plecare, plecarea după care nu mă mai întorceam și totuși mă simțeam apăsat și aveam emoția unui lucru care se înfăptuiește independent de mine.
...În dimineața aceea în camera de sus s-a găsit cadavrul bătrînului cu capul lăsat pe speteaza scaunului în fața măsuței joase cu patru picioare, cu teancul de hîrtii pe jumătate arse, iar sub cotul drept se vedeau marginile unei coli pe care un titlu, și un paragraf : VI, apăreau neterminate. Literele se înșiruiau : CICLUL PHENISIAN AL...
Pe masă toate paharele aveau buchetele de flori uscate și înnegrite. Sub stinghia mesei piciorul stîng avea șiretul de la pantoful cusut cu ață maro descheiat.
Abia acum începeam să înțeleg că nu trebuia să plec, că i-am lăsat singuri și poate chiar s-au răzbunat pe serile acelea în care plecam tot mai departe și eram tot mai fericit, dar fără ei.
Băiatul cu ghetele lustruite n-a mai apărut și asta m-a neliniștit și mai tare, cu atît mai mult cu cît mai tîrziu am știut că plecase din oraș cu prietenul său din curtea ospiciului, pe care îl ajutase să fugă cu o noapte înainte.
Eram din ce în ce mai înfricoșat, cînd către sfîrșitul zilei au apărut aproape tîrîndu-se pe marginea trotuarului pantofii înalți și s-au oprit în dreptul ferestrei.
Am vrut să strig că sînt gata și că putem pleca definitiv, că m-am pregătit, că mi-am luat totul, dar timpanele mele au fost deodată izbite surd de un zgomot ce părea al pereților care se prăbușesc, care se sfărîmă, cad peste pardoseală, se amestecă cu ea și mă tîrăsc și pe mine sub molozul ruinelor.
Cînd am ridicat ochii, în fața ferăstruicii mele aluneca încet, încet, prelingîndu-se pe zid trupul femeii, mijlocul, spatele, umerii, părul, capul și s-a oprit ușor, definitiv, acoperind-o cu totul...

CÎNTĂREȚULUI ACTOR

al doilea spectacol se consumă parcă voit lacrimogen într-un banal caracter de melodramă desuetă, în care două din personajele feminine leșină simetric în stînga și în dreapta scenei. Și aceasta tocmai într-o lucrare a cărei realizare muzical-vocală constituie un exemplu de nedezmințită dăruire interpretativă. Firește există și aici excepții care compensează numai în parte lipsurile unui spectacol : Mirea Marina, o Violetă fină și lirică, frivolă, dar sensibilă, Ștefan Teodorescu (Don Pasquale) într-o remarcabilă formă, în special în ultimele reprezentații, Eduard Tumageanian, un Papageno mai mult mucalit decît șmecher ; interpretarea Silviei Roman (Santuzza) sincer trăită scenic, a făcut însă loc unor excese temperamentale lipsite de autocontrol. Spectacolul de operă in ultimul an de studii nu poate firește însuma nici măcar o minimă experiență în domeniul scenei, dar el trebuie să constituie în orice caz un solid punct de plecare pentru viitoarea activitate a cîntărețului actor. Distanțată la un interval de peste 3 ani față de cursul de actorie (Anul I) munca cu regizorul nu poate fructifica, tocmai datorită discontinuității sale, decît în mică parte exigențele unei discipline pe cît de importante pe atît de neglijate.

Este și motivul pentru care, fără a fi sprijiniți pe cunoștințe și îndrumări continui, se recurge uneori la soluții de ultimă oră, o veritabilă plasare în poză a interpreților. În acest sens, munca regizorului cu studentul, în pregătirea spectacolului, trebuie să devină un adevărat curs de superioară calificare atît scenică cît și interpretativ-vocală.
Instructive și eficiente ar fi în acest sens organizarea sistematică a spectacolelor realizate cu participarea maeștrilor de frunte ai primei noastre scene lirice, cu atît mai mult cu cît mulți dintre aceștia sînt profesori la Conservator ; sau de ce nu ? distribuirea studenților excepțional dotați în roluri corespunzătoare chiar în distribuțiile Teatrului de Operă și Balet.
Lăudabilă, reclamînd totodată maximă exigență, rămîne inițiativa programării unor invitați, români sau de peste hotare : spectacolul Don Pasquale *cu participarea dirijorului Thommaso Benitende Neglia și a tenorului Ion Buzea, constituind o memorabilă reușită.*
Dată fiind experiența valoroasă a studioului Institutului de artă teatrală și cinematografică, colaborarea cu Studioul Conservatorului se impune atît pe planul realizării practice a spectacolelor cît și prin dezbateri comune în problemele tangente ale teatrului, ale spectacolului muzical-dramatic, ale decorului sau ale repertoriului. Și pentru că tot atingem problema repertoriului, ne putem exprima măcar nedumerirea pentru care Studioul Conservatorului promovează cu atîta consecvență lucrări aparținînd aproape în exclusivitate repertoriului clasic italian.
Ultima premieră cu Flautul fermecat *de Mozart trebuie să constituie în sensul înnoirii repertoriului o lăudabilă inițiativă.*

D. AVAKIAN

1

Cum se întîmplă uneori, am fost odată, într-un vis poate, un bondar verde zbătîndu-se prins între două rînduri de geamuri. Anumite animale sau plante ne rămîn mai puternic în minte din vreun film sau vreo carte decît din viaţă. Ele trec prin noi de multe ori, zburînd sau tîrîndu-se după cum le e felul, schimbîndu-ne ochii şi toată atmosfera în care plutim ca într-o casă cu prieteni. Dar trec peste asta, un subiect plăcut de speculaţie dacă stau să mă gîndesc, mă întorc la fereastra cu geamuri duble între care am bîzîit o vară întreagă.

Fapt este că venisem de afară (cel puţin aşa mi-amintesc), venisem din verdele grădinii verzi atras de fereastra deschisă şi de parfumul întunericului. Era o zi, o după-amiază, şi zburam prin straturile de aer mai groase, mai subţiri, simţindu-mi aripile, simţindu-mi corpul în aer, susţinut de vibraţii, simţindu-mi zborul, simţindu-mi totul în precisă uzină interioară. Îmi simţeam ochii, îmi simţeam direcţia, prin jungla de crengi etajate, milioane şi miliarde, în coridoare geometrice, verde, verde, verde, verde.

Totul era atît de verde încît eu însumi nu mai eram verde, verdele nu mai era verde, pentru că se poate verde fără negru, se poate chiar verde fără alb dar nu se poate verde fără galben, fără albastru, mai ales albastru. Dar, nu era nici una din astea şi verdele, cum spuneam, nu mai era verde, ci era ceva unic, imposibil, şi eu nu-l mai vedeam, ca atare nu mai vedeam nimic pentru că nu mai comparam. Dacă n-aş fi văzut o pată schimbată, întunecată, eterogenă, ca un fel de gură mare, avidă. (Era o fereastră). Eu însumi acolo voi reapărea — mi-am spus, şi mi-am simţit parcă din nou spinarea, culorile şi trecutul solidar cu ele ! Înainte ! Zburam atît de repede ! Distanţa era imensă, dar viteza mea o întrecea. Nimicind spaţiul în linie dreaptă am avut o dată mai mult acea senzaţie a paharului plin apropiat de buze : te-nţeapă mirosul lui plin, e plin, e un plin al lichidului greu pînă sus, şi totuşi sorbi şi nu poţi urmări la fel trecerea interioară şi gustul ! Bucurîndu-te între răsuflări, a mai rămas atît de puţin, bagi de seamă, o sete uitată, remanentă, te ia ca o spaimă, de-ar putea să mă sature ultima înghiţitură, ultima, sorbită, gata, plinul e gol, golul e întreg, ce-a fost a trecut.

Aşa şi eu, întinzîndu-mă în aer ca o strună, mi-am prelungit cîntecul mai mult decît zborul. Gura neagră venea, creştea şi, o dată cu ea, creştea atracţia ei. Mi-o închipuiam înăuntru plină de substanţe bogate, moi, tăcute, între care un somn prelungit să mă legene, să mă topească. Acolo cu aripi fremătînd încă de atîta efort, tremurînd în membrele articulate, nervoase, ca după un spasm al iubirii, — iubirea mea o iubire cu aerul, viteza şi soarele, o cuplare în zbor, frenetică — o agonie, o convulsie, o expulsie muribundă, prevestind un somn hrănitor şi muzical între minuni necunoscute şi iubitoare. Toate astea se agitau nelămurit în mine, se rostogoleau în zborul meu, duse, rupte în fugă prin aer spre altundeva, în timp ce în linie dreaptă străpungeam un drum lacom, feroce ca o rază, împingînd frunzele cu vibraţia, lianele cu sunetul, care mă preceda fluturîndu-mi în jur ca o cămaşă de argint.

Poate că eu nu mă simţeam prea bine atunci. Spaţiul pierea, paharul se golea. Eu sînt o fiinţă a luminii printre crengi şi frunze, milioane de raze firişoare şi picuri uitaţi de lumină uitată, prin miliardele de crengi şi frunze verzi etajate, veşnice, prin care încă n-au călcat istorii, filozofii şi oamenii. Lovitura soarelui în cap, fierbinte, îmi dădea dureri amare şi jumătăţi de leşinuri, o greaţă de soare trecea prin mine o dată cu vibraţia, simţeam nevoia ferestrei cu nuanţele ei odihnitoare neutre, cu întunericul, calmul, prietenia lor. Dar nu, niciodată n-aş fi vrut să rămîn, să mă înec să-mi pierd strigătul liber în spaţiile date între copaci şi cazuistica crengilor întortocheate. Vroiam o odihnă scurtă, o hrană a zeilor pentru noile cîntece. Aşa cred că trebuie să se întîmple cu acei dintre oameni care se numesc marinari şi care din albastrul mării cad în tavernele cu şobolani ai coastelor, pentru băuturi otrăvite, bolnavi de atîta libertate. Nu doream decît puţin întuneric pentru o nouă mare lumină. Dar Domnul Dumnezeu de Sus al tuturor bondarilor de toate culorile statelor şi sistemelor pămîntului hotărîse, se vede, altfel. Şi dacă el a spus aşa, poate că aşa e bine, pentru că totuşi el ştie mult mai bine decît noi ceea ce face el însuşi.

2

aripile dar ele nu răspundeau. Gîndul paraliziei mi-a deschis ochii larg, căutînd în neştire o soluţie dementă şi atunci am văzut departe la capătul punţii negre a pervazului o cruce dublă de un negru deosebit cu ochi rotunzi, imobili, de fier. Era un păianjen foarte mare care mă privea fix. Atunci mi s-au aprins ochii singuri în cap punînd o intensă ură, ca un cîmp magnetic între noi. Eram atît de slab şi de lovit încît leşinul m-a cuprins din nou de mai multe ori. De fiecare dată cînd redeschideam ochii el era tot acolo şi mi se părea că mişcase. M-am gîndit la o goană monstruoasă de fiară pe care nu o poţi opri decît ţintind repede, cît mai repede, pînă cînd răsuflarea te atinge şi colţii te rup în bucăţi.

El nu se mişcase de loc, nici o clipă, iar ochii mei asupra lui nu se mişcau nici ei. Un moment mi-am uitat trupul de tot şi efortul lor a fost singura mea cunoştinţă, atît de putermic încît pe linia dreaptă a privirii ocheam un punct infinit de mic în ochiul lui la încrucişarea a două axe perpendiculare care îl tăiau pe el într-o ţintă cu patru sferturi. Fălcile tari pe care ieri le-aş fi răsucit ameninţătoare azi le pierdeam, aveam sentimentul că de fapt nu mai e nimic din mine în jurul ochilor mei. Şi nu ştiu cît ar mai fi durat această tensiune dacă deodată, foarte pe neaşteptate, (numai de lucruri bruşte aveam parte de la o vreme) durerile nu m-ar fi părăsit complet. Senzaţia cea nouă era atît de liberă, de albă, încît cu groaza unei agresiuni, a unei morţi în somn, gînd terifiant al deşteptării în bucăţi care supravieţuiesc separat, ochii mi s-au închis din nou şi am leşinat încăodată.

4

Pervazul ca o navă neagră era acelaşi. Jungla verde se agita în stînga aceeaşi, în dreapta acelaşi negru al odăii. Mă uitam în faţa mea, treaz şi uimit pînă la pierderea memoriei. Crucea dublă plecase. Nu simţeam nimic, era altă zi, totul era o ordine absurdă şi ce mă pîndea mai întîi ?

Am avut o tresărire care a fost un salt în aer cu aripile desfăcute, căzînd la acelaşi capăt al pervazului şi întorcîndu-mă cu spatele spre tocul negru al ferestrei. El era în spatele meu — fusese acolo tot timpul ? Sărisem oare la auzul scrîşnetului lui uscat ? Era la fel de nemişcat şi o clipă mi s-a părut o halucinaţie dar acum jungla era în dreapta mea şi odaia în stînga.

Imediat ce mi-am dat seama că sînt din nou întreg şi în putere am auzit şi ţipătul junglei, încă neclar şi scăzut (din cauza auzului meu slăbit am crezut în prima clipă). Prima mişcare a fost o întindere dîrză în trup şi în aripi spre verdele natal, departe de coşmarul acestor legi noi şi înfricoşătoare. Nu ştiam nimic de cele două rînduri de geamuri (sau plase de sîrmă), nu le vedeam, ele pentru mine nu existau. Stăteam pe un pod într-o mare de negru şi una de verde şi zborul meu se şi decisese încotro. Uitînd de trăznetul care mă nimerise înainte m-am înălţat năpustindu-mă înspre afară, regăsind trăznetul şi de partea asta, mai slab acum după cum şi zborul meu abia începuse.

5

Nu exista nici o trecere. Medii nevăzute de o parte şi de alta prefăceau locul într-un coridor închis în care eram complet singur. La început nu cunoşteam forma şi dimensiunile închisorii : ea putea fi o galeră sau un circ pustiu. Complet singur pentru că păianjenul nu conta, fie forma se apropiau şi se depărtau de fereastră aparent fără nici o motivare a dezordinii mişcărilor. Cîteodată după nişte gesturi ciudate îşi schimbau culoarea, alteori se uneau pentru cîtva timp unele cu altele, apoi cu mişcări la fel de ciudate reveneau la culoarea iniţială, pestriţ-întunecată. Dar n-am putut să le urmăresc prea mult. N-am avut nici dispoziţie, nici timp destul pentru asta. După un număr oarecare de apariţii nu le-am mai văzut şi asta m-a făcut să trag concluzia că odaia fusese măcar pentru un timp oarecare părăsită şi că aşa cum eu nu mai existam pentru ai mei, nici ea nu mai exista pentru alţii.

Cu greu mi-am dat seama că sînt închis între două suprafeţe plane, paralele şi invizibile, că nu am în jur o rezistenţă vie, ci substanţe turnate, nepăsătoare. Soliditatea lor părea extremă. Nici un sunet nu răspundea loviturilor mele, imposibil de săpat un drum în suprafaţa netedă, limpede, şi apoi care era grosimea ei ? Poate că trezit din visul propriului meu trecut, trăiam de cînd lumea între două blocuri cristaline, colorate deosebit.

MOARTEA

7

O dată cu revelaţia pereţilor invizibili, zborul devenea inutil. După cum nu mai exista forţă şi spaţiu, nu mai exista nici sus şi jos. Aterizînd pe picioare, iar picioarele pe planul rece, a început un mers bizar în care picioarele erau sigure de paşii lor nevăzuţi. Era ca un inot într-o apă atît de transparentă încît devenea invizibilă şi se vedeau numai algele verzi pe fund. Dacă suprafaţa ar fi fost alunecoasă aş fi conservat, urcîndu-mă şi căzînd, o speranţă nebunească, după cum se întîmplă, cred, cu toată lumea, că undeva sus trebuie să fie ceva, că trebuie neapărat să fie ceva undeva şi de aceea eforturile vor urca mereu, căzînd şi ridicîndu-se pînă la nebunie. Nu ar avea importanţă ce, dacă ar exista cu adevărat. Existenţa i-ar fi importanţa, grandoarea şi veşnicia. Poate iluzia este acel ceva esenţial, sau eforturile, sau noi înşine, sau moartea noastră, sau dumnezeu mai ştie ce. Pentru mine însă nici o otravă, se pare, nu rămăsese ca răsplată a disperării, pentru că am urcat pînă sus muntele de gheaţă şi membrele aveau o priză sigură, de mecanism fericit, nici o şovăială, nici o febră, nu preziceau apropierea unor absolute, nici un leşin poetic nu spunea : atenţie, reîncepe riscul, aventura, creaţia. Gest închis în cutie, ca o planetă închisă în orbită, după goana inconştientă, de flăcări din spaţiu.

Prin urmare nici asta, prin urmare nimic. După ce mi-am explorat întregul domeniu am înţeles că nu voi putea rezista mult. Păianjenul nu se vedea. Dacă nu se petrecea nici o minune eram fireşte condamnat. Acestea fiind zise, sentimentele au crescut în mine deodată, am început să particip la propria mea problemă şi dîndu-mi seama de asta mi-a venit să rîd că există pe lume, într-o situaţie tragică, un interes care găseşte şi aci pricini să sporească, activînd creierul şi stabilind limite şi dimensiuni. În fond însă nu era nimic de rîs în asta, cu toţii luptăm pînă la sfîrşit chiar dacă-l cunoaştem, încăpăţînarea noastră se înnobilează în speranţă.

Aş fi putut să mor de bătrîneţe, la vîrsta cînd însăşi spaima de moarte îmbătrîneşte şi poţi să treci lin, fără să regreţi pentru că nu mai poţi regreta, pentru că însuşi spiritul, ca şi maşina, s-a uzat şi trebuie să devină altceva. Avusesem desigur nenorocul să cad în colivia asta. Nenoroc ? Dar e oare moartea mea importantă ? Sau măcar tristă ? E importantă, da, pentru mine şi tot pentru mine e tristă. În marele general desigur ca nu se aude (în cazul meu cu atît mai puţin, nici măcar cadavrul meu nu va mai reintra în nici un ciclu). Fiindcă mor atît de tînăr, lipsa de experienţă mă face să cred că lumea se fereşte şi în afară, că ea se fereşte cu mine, şi în adevăr, cine mi-ar putea demonstra contrariul ? În viaţa oamenilor am auzit de un singur scriitor care îşi ardea cărţile după ce le scria şi n-a lăsat nimic după moarte. Şi scriitorii luptă cu moartea de a fi ignoraţi, ei trebuie să se înconjoare cu trufie, să compătimească pe detractori, convinşi de obiectivitatea posterităţii. Dar eu cum să-mi dispreţuiesc moartea, singura care mă neagă, cum să mă conving cu gîndul că sînt mai tare decît ea. Gîndul trupului meu mort, abandonat de voinţă, bunului plac al unui viitor de prefaceri întîmplătoare mă scotea din fire.

Lucrurile se justifică pentru că există. Dacă m-aş putea gîndi la viaţă ca la un dat cu o **durată** imprevizibilă şi inexorabilă desigur n-ar mai exista regret. Aş fi putut, aş fi putut atîtea. Aş fi putut între altele

la mijloc ca într-un noman's land între două tranșee. O clipă atît de scurtă, o șansă atît de mică de a fi prins la mijloc în loc să-ncap înăuntru sau să mai izbesc și acum cu nasul de ea de afară, încît aș putea spune că slujnica (dacă era într-adevăr una), avea un talent de a ochi nemaipomenit (parcă așa se spune, nu ?). Alții în locul meu s-ar fi grăbit să spună : Numai mie mi se putea întîmpla una ca asta, așa sînt eu etc., etc. Dar eu am fost întotdeauna norocos și prinderea pentru mine a fost o mare surpriză, o schimbare totală. Mult timp n-am știut ce mi s-a întîmplat.

Cum spuneam, traversarea se terminase. Cu un ultim chiot dădeam buzna înăuntru. Deja toată perspectiva neclară pînă acum a ferestrei începuse să se schimbe. Vedeam din ce în ce mai deslușit o odaie mare în care coexistau resemnate o masă cu scaune de lemn negru, subțire, o sofa mare acoperită cu stofă roșie, un vas înalt violet într-un colț cărți pe etajere, o pușcă, un lampion japonez și alte mărunțișuri. Toate astea creșteau văzînd cu ochii, creșteau fantastic pe măsură ce mă apropiam la fel de repede și nici nu apucam să cuprind cîte unghiuri și colțuri în fiecare sfert de sfert de secundă. Și poate că o dată cu ele aș fi încercat și o oarecare dezamăgire văzînd ce era pe lîngă misterul dulce la care aspirasem. Dar deodată, fără ca vreun obstacol să mi se ridice înainte, fără nici o cauză aparentă, o izbitură infernală, drept în față, a rupt ca un punm de granit mișcarea mea orizontală. Deși au continuat să vadă pînă în ultima clipă, ochii mei s-au lovit de ceva care nu se vedea dar exista, rezista. A fost cel mai formidabil șoc pe care l-am avut vreo dată. O explozie a zguduit toată mecanica mea interioară, metalul mi s-a strîns și o cădere moale și verticală a urmat zborului. Cred că am leșinat în cădere căci n-am știut cînd am aterizat. A fost o cădere ciudată, un leșin cu ochii încă deschiși. Un junghi înmiit mi-a rupt capul de trup, forme monstruoase îmi băteau ochii. Apoi ele s-au alăturat, s-au întors, s-a auzit o apă, o voce, și mi-am pierdut complet cunoștința. Totul a fost probabil mai scurt decît un foc de armă. Nu am avut timp pentru acel cinematograf retrospectiv care se zice că precede leșinul și moartea. Am căzut și asta a fost tot. În timp ce eu practic nu mai existam, picioarele mele se agitau fără sens din cauza deconectării centrilor nervoși, fără să le simt, iar în bungalow un ritm neîntrerupt prefăcea efectele în cauze și cauzele în efecte, așa cum afară, în junglă trei cerbi cădeau în ghiarele tigrilor și un păun emitea un țipăt al iubirii îndelung concentrate, în fiecare minut.

3

Acolo unde am stat, amețit, era țara veșnicei ploi. Țara pe care o visasem cîndva, pentru că leșinul a început cu o plăcută senzație a revenirii în locuri știute. În ceața subțire pluteau copaci șiroitori, boschete cenușii, apoi iar spații libere, văi și dealuri și iar ceața ploii. Ceva le mișca pe toate pe niște șine nevăzute, ele trecînd pe lîngă unul care vedeam totul în somn. În fața ochilor mei năștea mereu peisajul schimbat. Odată un trunchi, odată o tufă, veneau și piereau toate aproape de mine și nu simțeam nici o teamă. Pămîntul, (era oare pămînt acel strat mai dens, mai cenușiu, dedesubt ?) plutea pe sub mine fără să-l simt. Ploaia era rece și dulce pe rănile mele însetate, încît m-am gîndit la stîncile mării scăldate veșnic în verdele rece. Întotdeauna am visat o mare rece și dulce în care înotul să poarte trupul ce se uită pe sine într-o sete potolită. Rece și dulce, astfel ca însuși înecul să fie o infinită licoare vitală trecînd prin mine fără oprire fără legi, echilibrat.

Pentru țara asta a veșnicei ploi luptasem în trecut, cucerind-o în vise, cu văile, colinele și ceața subțire prin care stropii numărau o tăcere de infinit. Tăcere în care auzul căuta singur închipuiri, stare pe loc a sunetelor ca niște metale netrase din teci. Tăcerea era încărcată ca o armă. Tăcere pentru sufletul obosit să se întindă într-o vale să doarmă, trăgîndu-și noaptea peste cap ca o plapomă.

Cam asta simțeam cînd leșinul a început să se dizolve, să se dea la o parte ca și cum un ocean zguduit de o mișcare neașteptată a lumii, ar fi plecat după ea, trăgîndu-și trupul de pe stînci și epave, lăsîndu-le aerului uitat de ele demult. Aerul reintra în încăperile umede, suerînd pătruns el însuși și zgribulindu-se de o răcoare cu un îndelungat trecut. Există reveniri de oricînd și de oriunde. Viața închisă într-o formă finită e oare atît de puternică. Trupuri subțiri și plăpînde care dor trezind mila se întorc încet ca prin miracol la sănătatea pierdută, o altă forță, un nou vechi optimism le umflă, lăsîndu-le ca pe niște rachete.

Eu mă trezeam încet din ploaia visată, ochii îmi creșteau din nou și o dată cu ei durerea și înțelegerea. Am văzut deodată clar că zăceam pe un pervaz între jungla verde și odaia închisă iar prin mine treceau dureri repezi, scîrboase, care-mi spuneau că sînt bolnav, că sînt lovit de moarte, făcîndu-mă să-mi doresc sfîrșitul. Nu suport ideea nesănătății fizice, nu pot admite că un morb minează trupul meu pe ascuns, statornic, pe cînd eu mă mișc, inconștient, că paralel cu viața mea din afară undeva lucrează o limbă a morții care se îngroașe, rodește, se fortifică. M-am încordat, am dat din picioare, provocîndu-mi dureri atît de mari încît nu le mai simțeam, am încercat să-mi desfac

FEREASTRĂ

POVESTIRE DE

PETRU POPESCU

că era sau nu era, între noi doi, între speciile noastre diferite și dușmane surprinse în doi indivizi, ei înșiși surprinși într-o fereastră de un moment aparținînd desigur destinului, nu s-ar fi putut întinde nici un fir, nici o rază, nici un sunet. Numai coexistența de trupuri, vieți și funcții concurente ne atrăgea și respingea ca într-un joc al soarelui cu pămîntul și al navelor cu busola. Dar la asta ne-am gîndit mult mai tîrziu. Cu precizie n-aș putea spune dacă el exista, dacă nu era o umbră pe care o aruncam eu, modificată de febră în ochii mei, haotici sau cețoși după situația ființei interioare. Cert este că el dispărea, pleca cu totul cîteodată, nu-l puteam descoperi nicăieri, nu mi-am putut da seama unde intra atunci.

După o lovitură de început, am urcat bîzîind mai sus, de-alungul verdelui, părîndu-mi-se că mă apropii simțitor de el. Lovitura s-a repetat de cîte ori mă apropiam mai tare, de jos pînă sus. Exista oare un loc geometric al șocurilor, veneau ele din afară, sau eu mă loveam de ceva nevăzut, omogen ? Poate că, îmi spuneam, șocurile au o ordine, un ritm de succesiune, prin care, prinzîndu-l, să pot sări afară. Să încercăm toate variantele, toate combinațiile de formule, de milioane de ori, în milioane de unități temporale, poate odată reapare perioada fracției, o cauză tace, o lovitură se pierde.

După goana dezordonată, înecată, a primelor căutări am început să încerc metodic dreptunghiul ferestrei, în rînduri lungi de sus pînă jos, oprindu-mă des, în timp ce zumzetul egal și adormitor alterna cu lovituri uscate, foșnitoare, reîncepînd cu mii de vibrații pe minut, cu mii de bătăi de aripi pe minut. În timp ce urcam și coboram verdele intangibil, sunetul meu urca și cobora cu mine, îmi supraviețuia, clădind drepte în fața junglei verzi niște rînduri lungi și înguste de sunet, ca niște țevi de instrument în care ecoul creștea și scădea, își răspundea, și toată fereastra era plină de sunet energic, scăzînd, șovăitor, adormit, pulberi și cenușă. Iar în timp ce treceam, verdele de frunze și mirosuri strălucea mai tare ca oricînd acum, închis afară și rece. Pînă cînd cu mugete, rupînd inegal aerul, m-am repezit în toate părțile, lovindu-mă de ambele geamuri, încercînd o scăpare înăuntru fără să pot scăpa și forțat să înțeleg asta. Loveam disperat cu capul sfîșiindu-mi aripile în timp ce jungla verde și camera neagră legate invizibil în jurul zborului meu se zvîrcoleau de moarte în toate direcțiile.

6

Zilele trec, ele nu te așteaptă, numărul crește ca un punct al orizontului pînă cînd intră în înțelegere, măcinînd-o singur, înnebunind-o cu progresul lui matematic. Cum și de ce să mai numeri infinitul !

Poate că odaia neagră din spate fusese părăsită. Cînd spun în spate îmi dau seama atît de bine de situația mea, încît mă doare un zîmbet. Pentru mine erau acum tot una, atîta doar că stăteam cu fața spre jungla verde, încercînd să uit ce era în urmă. Cred că fusese părăsită pentru că numai de cîteva ori, către începutul captivității am observat oarecare mișcare în ea. Atunci un lichid mai deschis la culoare intrase prin cîte o parte a odăii (lumina pe uși de altundeva), forme ciudate, de mai multe culori, mișcîndu-se și modificîndu-și

e scrisă. Ca spectator al unei drame,

reflecții. Dar atunci de ce regret dacă totul s-a socotit, s-a cîntărit, s-a împărțit ? O, am strigat, aceste întrebări mă ucid prea devreme, de ce, de ce tocmai eu, eu care sînt, eu care sînt cum sînt, și așa mai departe, ca și în alte cazuri al căror număr nu-l puteam bănui. Nu puteam totuși întreba de ce eu și nu altul, pentru că eu sînt eu și altul e într-adevăr altul, nu se înlocuiesc, nu se compară. Prin urmare însăși întrebarea de ce eu apărea fără sens. (Să murim fără întrebări ?).

Abia acum îmi înțelegeam vointa, perfecția, locul în lume.. Loc plin, cît timp îl ocupi, factor participant, cît timp în acțiune. Îmi simțeam membrele, simțurile, ganglionii nervoși duduind. Peste un timp anumit, cîndva, vine singur. Toate planurile, tot viitorul, toată lumea nerisipită îmi cădeau pe cap ca niște ciocane. Orgoliu, bucură-te că sînt pierdut, că nu mai sînt același. Moartea te ucide, atîta tot, ea e închisă în altă cutie și problemele ei nu sînt ale tale.

Mai tîrziu am înlocuit soarta cu întîmplarea și această substituire de termeni m-a mai liniștit. Din moment ce legile lucrurilor și fenomenelor nu știu de noi, e normal ca din cînd în cînd cîte unul să le cadă în gheare. Din moment ce satisfacția lor nu există de ce ar exista groaza noastră ? Dar aici n-am mai putut să continui și am început să plîng.

Cea mai mare prostie inventată vreodată e probabil resemnarea, supunerea cu demnitate. Să te resemnezi la ceea ce nu ești tu, la ceva care ți-e la fel de opus ca respingerea atracției ? Aș fi făcut orice ca să scap. Ca să mă liniștesc ar fi trebuit să am loc pentru o ultimă și monstruoasă frenezie, pentru o goană care așteaptă s-o ajungă sfîrșitul din spate, și tocmai de aceea încearcă din răsputeri doar, doar îl va întrece. Desperat, m-am zbătut multă vreme, pînă cînd au curs din mine toate puterile. Am avut parte de o criză înghesuită într-un trup speriat. Într-un tîrziu ochii mi s-au deschis încăodată și ca într-un coșmar am revăzut în față jungla verde și mi-am amintit odaia întunecată din spate.

Verde, verde, crengi și frunze, ca niște dinți, crescînd legată de trunchiuri, cît de frumoasă era culoarea omogenă, abundentă, pe care o vedeam. O, atît, atît de frumoasă ! Lumina curgea în stropi de aur mari printre frunze, frunzele alunecau pe vînt. Se schimba de la prima lumină, care-i dădea prima formă, labirintul ieșea tot mai mult pentru ochi, pînă la verdele de explozie al amiezii, colosal, esențial, numai verde, într-o lume în care toate sînt verzi, plantele și pămîntul, cerul și lumina, mișcarea și viteza. Treci și revino, întoarce-te, continuă, urmărește-te pe tine însuți, iubește-ți viața și treptele și momentele, tu care nu stai pe loc, în timp ce eu am ieșit din timp și simt o ciudată formă conștientă a morții.

Dar afară, în verde, legile apăsau, secretele se desfăceau, adevărurile se închideau, grădina exista, grădina se vedea, singură, calmă, de neînțeles. Plînsul meu nu mai poate spune sau face nimic. Și eu sînt frumos, și ea e frumoasă în chip diferit. Și drama mea este necesitatea în care mă aflu, ea nu are nevoie de mine, ea există independent, ea există.

Cît de frumoasă, cît de frumoasă ? Privind-o nu mai înțelegeam frumosul, privind-o nu mă mai înțelegeam. Ce să-mi doresc decît s-o văd, pînă-n ultima secundă ? Verde de verde, lume a lumii, cum mă pot explica eu despărțit de tine. Și e oare bine că sînt detașat, e oare contopirea o cale ? Pofta pe care mi-o trezea grădina, ca o salată stropită cu aur, era o poftă nebună, bolnavă. Legănările, lungirotunde, întoarcerile de lumini, umbre și ore (căci existau ore afară) totul începea, sfîrșea, armonizîndu-mă încă o dată. Plimbările mele pe sticlă au început atunci, melancolice, senioriale, un apus al mișcării, palid, sublim. Cînd ochii nu trăgeau avizi de afară, mersul peste verde urma după tăceri. Tăceam, dar nu pentru o descărcare : nimic nu se acumula.

O viață neobișnuită dă dreptul la eroism. Dar poate că a mea nu era neobișnuită. Am încercat să mă gîndesc cu mîndrie la tragedia mea, dar mi-am spus că ea există oricum și că poate aici stă toată frumusețea. Sau nici aici sau nici în asta. Poate că frumusețea e trecerea prin tragedie cu toate forțele, pînă la capăt, fără nici un sens. Știu eu ? Ce-aș mai putea eu să știu cînd știu ce mi se pregătește ? Dar grădina exotică rămînea, rămînea. Rămînea frumoasă și verde, biruitoare a ochilor, a înțelegerii, a încrederii. M-am așezat cu fața spre ea, fără să mă mișc, crutîndu-mi forțele. Știam ce am în spate : întunericul trist care nu mă amenința direct. În față, de neatins, verdele trăia, ca și în ochii mei, pe care i-am îndreptat spre el, ca cel mai bun lucru de făcut și ultimul. Moartea mă va surprinde dorindu-l, în continuarea unei bune părți din viață. Verdele tropical e atît de frumos, încît parcă nici nu este, dar dacă e văzut sau reamintit, ce importnță mai are ? În ultima clipă, mi-am strîns în ochii măriți membrele, trupul, tot *unul* meu lovit, și, devenit propriii mei ochi, am zburat prin geam către ele. Și chiar dacă nu am făcut-o, el rămîne, el singur, pentru că întunericul din spate, nu vreau să-l cunosc. Rămîne frumos milioane și miliarde de frunze și crengi, copaci cu vieți și creșteri individuale și atîtea altele, nevăzute și necunoscute, lumini și umbre vin și adaugă, și zgomote, și anotimpuri, toate în lume.

ION VELICAN

LADA CU STELE A COPILĂRIEI MELE

Am intrat într-o curte lungă și îngustă, întunecată, cu ziduri scorojite, cu trotuarul din cărămidă roșie. În fundul curții erau înșirate cămăruțe de lemne, cazane, scînduri, cratițe sparte, straturi de flori neîngrijite și cîțiva caiși bătrîni. În această curte timpul parcă încremenise. Nimic nu se schimbase. Locuisem aici cu douăzeci de ani în urmă. Fiecare petec de pămînt sau de piatră îmi amintea ceva. Aci, în dreptul ușii, construiam case din cutii de chibrite, dincoace înălțam păduri de cartușe, acolo, lîngă lada de gunoi, desenam, pe peretele closetului văruit în alb, soarele, iar sub el munți și capete de copii. În lada de gunoi găseam tot felul de nimicuri, care, ziceam noi că sînt stele pentru că ardeau frumos seara, cînd le dădeam foc, și în zilele următoare le găseam întregi în aceeași ladă. Uite și cuiul ruginit care îmi străpunsese odată talpa piciorului, încît era să mă îmbolnăvesc de tetanos. Atunci curtea era infinit mai mare decît acum.

În pragul odăilor apărură capete ciufulite, speriate, pisici leneșe și totul parcă mă întreba : „Pe cine cauți, străine ?" Mie mi se părea că ei sînt străini, nu eu. Mi-era ciudă pe acești oameni, care veniseră cine știe de pe unde și se făcuseră stăpîni pe ceea ce îmi aparținea în mod cert. Aveam martori destui, care să confirme că nu eu eram străinul. Burlanele erau aceleași, roase de ploi și năpădite de buruieni. Același miros de ceapă învechită duhnea din lada de gunoi. Aceeași roabă stătea cu gura în jos pe acoperișul primei cămăruțe de lemne, numai că era o roabă de fier.

— Pe cine cauți dumneata ? mă întrebă o femeie ștergîndu-și mîinile într-un șorț murdar.

— Pe maica Giula, am răspuns eu.

— O-ho, săraca ! A murit și locul de sub ea..

— Atunci... Mișî baci, tîmplarul.

— Mișî ? Nu mai stă de vreo cinci ani aici. S-a mutat la București, la fiu-su, că e inginer acolo.

— Și Olga ?

— Care Olga ?... A, Olga ! Da, da, da... Nu mai e nici ea. S-a măritat cu un marinar. Unu' din Tulcea.

Nu eram mirat de cele auzite. Mi se părea ciudat numai faptul că Olga, care nu știa nici măcar să meargă cu trotineta, a învățat să fie soție. Și încă una de marinar.

— Dar ce voiai dumneata cu ei ?

— Nimic...

Mai în toate ușile apăruseră oameni care așteptau momentul să intre și ei în vorbă.

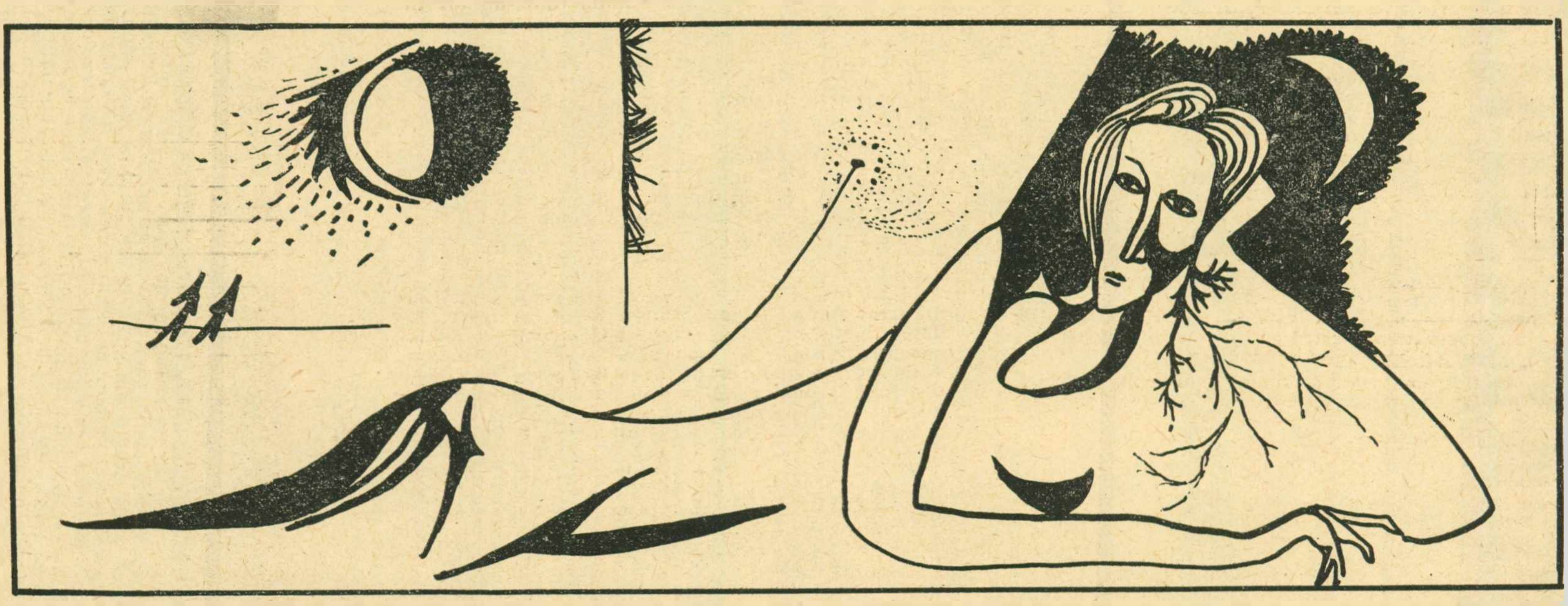
— Dumneata ai stat aici ? mă întrebă o bătrînă antipatică, cu o tăietură în obraz.

— Da, aici. Chiar unde stai dumneata.

Bătrîna mormăi ceva nemulțumită și intră în odaie. Apoi o tăcere ostentativă mă împresură cu săgețile ei otrăvite, încît revederea locului în care îmi săpasem amintirile — oricum — frumoase ale copilăriei, îmi aducea în suflet un sentiment grav, mai mult trist decît melancolic, asemănător cu sentimentul puiului de lup care își redescoperă vizuina invadată de alte viețuitoare.

Am ieșit în stradă. Strada era de fapt un bulevard larg, frumos amenajat, străjuit de castani, în care se furișa încet-încet amurgul. Simțeam cum încolțea în mine o renunțare pentru totdeauna la universul meu prăfuit, regăsit în paginile unei cărți de istorie. Poate vizitasem cu totul întîmplător acel univers care evoluase invers proporțional cu vîrsta mea.

Dinspre celălalt capăt al bulevardului înainta rapid construcția noilor blocuri. Mai erau două-trei case și avea să fie demolată și aceea care constituia lada cu stele a copilăriei mele. Nu-mi părea rău, dar nici nu mă bucuram. Nu știam ce să cred în special despre oamenii care vor primi apartamente la bloc. Ce se vor face ei fără lada cu stele a copilăriei mele ?

OCTAVIAN STOICA

Obișnuita dispariție a lui Exacustodian Păușescu

Ieșea numai seara, un bătrîn cu ochii răi, cu mersul moale, prelins, întotdeauna îmbrăcat în negru. Multe nu știa nimeni despre el. La 20 de ani plecase de acasă undeva către Brașov și de atunci nu l-au mai văzut. Avea un nume curios, parcă rătăcit în orașul acesta mic — îl chema Exacustodian Păușescu — nume de diplomat sud-american prea sonor ca să nu-l îngroape în anonimat. Rudele l-au pomenit un timp, apoi n-a mai avut rude, apoi iar au trecut anii. S-a întors pe nesimțite, tîrziu, bătrîn, și-a adus o ladă de campanie masivă și a început să trăiască. Stătea la o moașă, în centru, într-o casă veche cu etajul nelocuit, suportînd ușor gîndul că are deasupra capului odăi goale, cu ziare vechi, cu praf mult. Seara deschidea ușa, își potrivea scaunul în umbra camerei și stătea așa ore întregi, privind oamenii care treceau. Mormăia doar din cînd în cînd și se mișca în răstimpuri pe scaunul vechi, plin de zgomote. Oamenii grăbeau atunci pasul pentru că Exacustodian, bătrînul cu pasul moale, părea că dobîndește acolo, în camera lui cu mobilă puțină și veche, o agresivitate ciudată. Bătrînul repeta enervat frînturi de cuvînt, vorbele celor care treceau :

— Auzi, mă duc... țigări, auzi, ți... conserv... iubesc...

Unul, altul încercau să-l salute și poate nu pe el, ci casa, ușa, viața care ar fi trebuit să fie dincolo de ea, și vocea bătrînului nu se mai oprea atunci, repetînd epuizată de efort :

— Noroc, auzi, nor... noroc, noroc...

Cu toate acestea — orașul era dintre acelea în care totul trebuie să aibă o explicație clară, de toată lumea știută — pentru oameni Exacustodian Păușescu devenise familiar ca o femeie la care nu te gîndești decît în prezența ei și pe care o uiți ușor.

O singură dată și-a mutat bătrînul scaunul în altă parte și tocmai atunci moașa spăla, aplecată pe albie, transpirată. O urmărea, vizibil iritat de picioarele femeii, voinice și albe, de pe care halatul de casă se ridicase mult deasupra genunchilor.

Plecă trîntind ușa, imediat, răsucind cheia în broască o dată, de două ori. În întuneric buzele lui se mișcau febril încercînd să vorbească, înăbușit de furie, cu ochii mari pe fața uscată, roșie de încordare. Cuvintele creșteau în el pînă cînd a început să strige către strada plină — era duminică, moașa spăla mustrată de gîndul păcatului — și către femeia care rămăsese uimită în mijlocul bucătăriei.

— De ani vă ascult ! Bucăți de vorbe.

Pe oameni i-a interesat vocea aceasta exasperată, furioasă. Aici, în centrul orașului, oamenii nu vin cu intenții precise, au timp, deci ascultau.

— Mă duc după țigări ! Mă duc ! Să mănînc ! Derbedeilor !

Bătrînul se îneca, tușea încordat, dar continua să strige ca și cum asta ar fi fost ceva firesc, obișnuit la el.

— Escroci ! De ani de zile înșelați. Auzi, „mă duc să iubesc" !

Dar cine s-a întors odată plecat ? Cine a venit înapoi ?

Nimeni nu știa ce vrea Exacustodian Păușescu. N-au răspuns.

— La moarte ! Toți vă duceți la moarte ! Toți plecați ! De ce nu-i spuneți pe nume ! Toată lumea minte, mă minte pe mine. Dar pe mine nu m-ați înșelat niciodată ! Nimeni nu se duce după săpun, nimeni nu se întoarce cu săpun, nimeni nu are ceva de spălat ! Toți plecați ! Toți !...

Glasul bătrînului se stingea încet, se auzea tot mai rar și strada începu din nou să se miște, să aibă miros de benzină arsă și de semințe de floarea-soarelui. A trecut o mașină lucioasă, lungă, cu patru faruri, un Studebaker argintiu, cu turiști francezi care au fotografiat biserica Buna Vestire și oamenii au uitat incidentul. Pînă tîrziu, din casa veche cu ferestrele negre bătrînul a șoptit tot mai stins :

— Toți... toți... toți...

Din seara aceea nu l-au mai văzut pe Exacustodian Păușescu, iar moașa a închiriat camera unui inginer tînăr cu nevastă și copii.

MARIA LUIZA CRISTESCU

VENUS din MILO

În orășelele de munte prin care oamenii își petrec concediile întîlnești la fiecare colț de stradă un comerț înfloritor de mici obiecte. Amintiri. De obicei sînt făcute din lemn și reprezintă brazi, urși, munți cu vîrful în nori sau o fotografie lipită pe un panou mic lăcuit și străjuită de doi brazi miniaturali.

Grigore vinde asemenea obiecte. Stă zilnic într-un colț al orășelului, întotdeauna în altul, cu coșul plin de amintiri din astea. Le așează jos pe caldarîm pe o bucată de ziar, le aranjează și e destul să aștepte că sosesc repede cumpărătorii. Pe măsură ce se vînd scoate altele din coș și le așează pe ziar. Cel mai bun vad este în capul scărilor care coboară la gară. Mai ales înainte de plecarea trenului e o adevărată îmbulzeală. E momentul cînd femeile își amintesc că au uitat vreo rudă sau vreo cunoștință căreia nu i-au luat cadouri. Grigore lasă clienții să pună mîna pe obiecte, să le aleagă, scoate altele din coș dacă i se cer, spune prețul și fluieră. Oamenii vorbesc între ei, își spun părerea și cumpără. Cînd se termină vazele, urșii din ceramică, veverițele, brazii — pleacă la cooperativă să aducă altele.

Vindea ursuleții și veverițele verzi, ținea mîinile în buzunare și fluiera. Înalt și blond, cu obraji roșii, deschidea rar gura și atunci devenea altul, zîmbetul luminîndu-l și trădîndu-i omenia. Poate nevastă-sa îl luase pentru că el îi zîmbise.

Astăzi vînduse toți urșii și puișorii și toate scrumierele. Grigore urcă strada lui agale, tot fluierînd și salutînd placid lumea cunoscută. La portița casei îl întîmpină fratele.

— Salut !

— Salut !, îi răpunse. Ai venit ? îl întreabă Grigore.

Dorel sosea și pleca din vacanță însoțit de acest „Salut". Începea vara, și pentru Dorel vremea de trîndăveală sub dud, printre brazi și pe lîngă rîul cu păstrăvi.

— Cum merg treburile ? întrebă el.

— Nevasta e bine. Copilul e mare și cuminte. Nu plînge niciodată ! Enunță Grigore fără culoare ceea ce considera el că sînt noutățile. Atît avea să comunice fratelui său. Rezemau amîndoi portița curții. Se simțeau bine la soare. Dorel zîmbește, vorbește mai mult, iar fratele îl ascultă cu atenție.

— Și cooperativa voastră mai face urși și veverițe ?

— Face. Azi am vîndut două coșuri.

— Ar fi trebuit să te văd, că am venit pe scări. Mi-ar fi plăcut să mă uit la urșii și veverițele tale noi.

— Le fac din lut, începu să relateze uniform Grigore. Fac 5—10 urși și 5—10 veverițe din lut moale și le las să se usuce. Pe urmă le dau cu smalț. Cele mai frumoase sînt veverițele roșii. Femeile le cumpără.

— Acum faci tot urși ?

— Da, spuse Grigore mirat că s-ar putea să facă și altceva.

Îi erau destul veverițele verzi și vazele cu două toarte.

— Ar trebui să faci și altceva, zise Dorel

— Ce altceva ? întrebă monoton fratele.

— Altceva !

— A, altceva decît urși și veverițe ? se miră iar Grigore.

— Sigur că da !

— De ce ?

— Păi, așa... alte animale, oameni, chestii din astea.

— De ce ? întrebă iar monoton Grigore.

— Așa fac oamenii. Am văzut eu un om care o făcea pe Venus din Milo.

— Asta ce e ?

— O femeie. Cea mai frumoasă femeie din lume. E o minune a lumii.

— Cum adică ?

— Adică nu mai e alta ca ea. Ea e perfectă. E o statuie făcută de cineva. Cea mai frumoasă. A sculptat-o acum 2000 de ani.

— Și pe urmă, întrebă nedumerit totuși Grigore.

— Ei, acum e la muzeu.

A doua zi dimineață, înainte de a porni cu coșul cu veverițe și urși roșii, Dorel îi spuse fratelui :

— Uită-te la Venus din Milo !, și-i arătă o carte de istorie universală pentru liceu, care la sfîrșit avea cîteva planșe mari.

— Asta e ? spuse doar Grigore și-l rugă să i-o rupă din carte și puse foia pe masă. Apoi intră în cămara de lut și, pe scaun, la masa luminată de ferestre fără perdea începu să modeleze urși. A făcut 10 și i-a uscat imediat. Apoi i-a venit ideea să-i vopsească cu smalț alb. Așa polari, urșii nu mai aveau nimic din aerul orașului lor. Erau stranii, lîngă brazi lăcuiți de pe postamentele înguste de lemn. Smalțul alb de pe urși îi aminti de Venus din Milo. Era din marmură și frumoasă. Învăluită în falduri avea brațele rupte și abia acum observa aceasta. Lipsa lor nu-i știrbea din frumusețe, nu lăsa acea impresie copleșitoare a infirmității. Începu s-o modeleze din lut. În joacă, modelase și altădată portrete de oameni. Se pricepea și-i plăcea. Nu era vorba de conștiință artistică la el și nici măcar de satisfacția că e capabil să facă niște lucruri pe care oamenii în mod obișnuit nu le făceau. Era doar o descărcare, o deconectare de la o obișnuință.

Azi, a încercat de cîteva ori să imprime în lut liniile lui Venus din Milo. A privit-o mult jucîndu-se cu lutul umed în palmă. A încercat de cîteva ori să lucreze la niște dimensiuni mai mari. A zdrobit-o de cîteva ori, pînă cînd în sfîrșit a reușit să modeleze o Venus de dimensiunile unui vas verde cu două toarte. Poziția, fiecare fald al veșmîntului, brațele frînte copiau exact la aceste dimensiuni pe cele din pagina cărții de istorie.

Cînd a intrat Dorel în cămăruță l-a găsit privind statueta. Nu și-a dat seama de prima dată ce face.

— Salut, frate ! zise, și apoi observă statuia. Păi ai făcut-o perfect !

— Așa o făcea ăla de care spuneai tu ? întrebă doar Grigore și nu ascultă ce-i răspunse fratele.

— Și acum ce faci cu ea ? întrebă mai apoi Dorel.

Grigore nu știa și nici nu se gîndise. De obicei zdrobea lutul și făcea din el urșii și veverițele respective.

Se gîndi apoi că ar merita s-o păstreze în casă. S-o pună undeva. S-o păstreze pur și simplu. Frații n-au vorbit o vreme, așteptînd să se usuce Venus cea de lut. Apoi Grigore a luat smalțul alb cu care își lăcuia urșii și a vopsit-o pe Venus cu un strat ușor și uniform. Cînd a terminat a observat că acum seamănă și mai bine cu cea din poză.

I-a spus aceasta și fratele său.

Statueta a așezat-o pe masa din fața patului său și toată seara a privit-o. A privit-o și nevastă-sa fără să spună nimic. A adus doar un mileu alb pe care să o așeze.

A doua zi dimineață, Grigore era de mult în cămăruță și lucra de zor la altă Venus. Cînd veni Dorel avea gata uscate trei statuete de diferite mărimi, smălțuite cu alb și strălucitoare. Grigore arăta altfel decît de obicei. Era vorbăreț, vesel, aproape frenetic. Încîntarea cu care muta dintr-un loc în altul statuile i-o transmise și fratelui. De două ori își chemă soția, o întrebă unde e coșul cel mare și ce cămașă să-și pună. Se tot lovea de Dorel, nu pentru că acesta n-ar fi stat într-un loc, dar pentru că el umbla tot timpul.

— Și cu veverițele și urșii ce faci ? îl întrebă la un moment dat Dorel.

Grigore se mai desmetici parcă și așteptă o clipă pînă să ridice din umeri cu oarecare iritare. Această Venus îi ocupase tot timpul. Se gîndise la ea, o crease de fiecare dată. Chiar putea spune asta. O crease de mai multe ori.

— Hai să-mi ajuți să le duc, îi spuse Grigore fratelui.

— Stau cu tine acolo, se oferi acesta. Amîndoi au încărcat statuetele în coș, ușor să nu se spargă și Grigore s-a întors din drum după o coală de hîrtie neagră. Aproape au fugit pînă la scări. Grigore a întins jos pe caldarîm hîrtia neagră și pe ea a așezat două Venus din Milo. Și-a pus mîinile în buzunar și s-a ridicat în picioare.

— Cu cît ai să le vinzi, își aminti deodată Dorel.

Grigore dădu din umeri iritat și se opri o clipă din fluierat. — Eu zic, spuse iar Dorel, că mai mult decît urșii. Grigore nu era atent pentru că foarte aproape venea un grup de bărbați și femei cu valize. Era imposibil să nu se oprească în fața statuetelor. Un bărbat tînăr își lăsă valiza și strigă la cei din grup :

— Haideți, să cumpărați amintiri pentru acasă ! Ce ne dai ? îl întrebă pe Grigore. Acesta se opri doar o clipă din fluierat și îi făcu leneș un semn cu mîna spre cele două Venus albe.

— Astea-s frumoase, dar nouă ne trebuie altceva. Poate ai ceva așa cu munte, cu brazi.

— Numai astea le am, spuse Grigore și se încruntă puțin pentru ca apoi să înceapă să fluiere iar. Cumva refuza să-și mai amintească de veverițe și brazi.

Hai, Nelu, lasă că găsim altceva în gară.

O vreme nu mai trecu nimeni pe lîngă cei doi frați. Grigore continua să fluiere cu mîinile în buzunare, iar Dorel se așezase pe o treaptă a scării și nu spunea nimic. Apoi deodată, poate pentru că venea un tren, au început să se apropie o mulțime de oameni cu valize în mîini.

Întîi a întrebat o femeie grasă și blîndă :

— Cît dai dragă, astea ? Grigore n-a știut să răspundă și o clipă a tăcut.

— A, dar, uite că are mîinile rupte. Și astălaltă la fel, spuse ea dezamăgită. Alta nu ai ? Alta întreagă ?

Grigore nu răspunse nimic.

— Măcar spune ceva, îl mustră ea. Eu vreau să cumpăr. Între timp un bărbat de vreo patruzeci de ani se aplecă și luă în mînă o statuetă. Se uită la ea din toate părțile cu un aer de cunoscător. O îndepărtă puțin de ochi, o așeză iarăși pe hîrtia neagră.

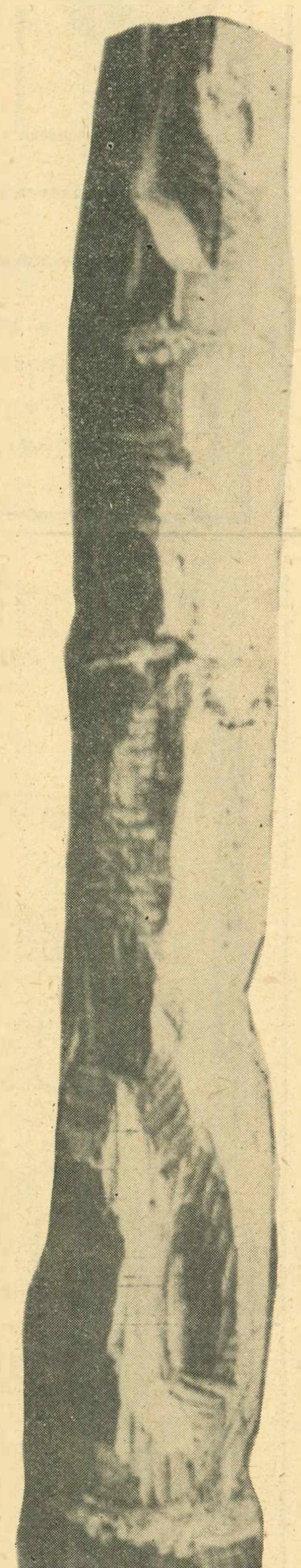
— Foarte bine, dar de ce are brațele rupte ? întrebă el.

O femeie întrebă cît costă și după ce Grigore îi spuse, ea îl rugă :

— Dă-le mai ieftine că au brațele rupte.

Grigore se întrerupse din fluierat și îl strigă pe Dorel. Nici n-o băgă în seamă pe femeie. Puse cele două statuete în coș și le acoperi cu hîrtia neagră, apoi o luă repede spre gară. Cobora în fugă scările și abia cînd ajunse jos încetini ritmul. Dorel îl urma și el. Traversară liniile de tren și o luară acum încet pe drumul care duce la pod. Pe pod, Dorel îl întrebă ce mai fac acum.

— Le aruncăm pe astea în apă și ne întoarcem, spuse Grigore, și apoi așa făcură.

A. ȚUCULESCU

De curînd a apărut în presa noastră o însemnare din care reieșea că o ignobilă contrabandistă de ceasuri, întovărășită de un cîine, a refuzat să predea cadavrul cîinelui său autorităților de pe vasul pe care se afla, atunci cînd acesta a murit. Intrigați de purtarea ei, cei în drept au constatat, după autopsie, că defunctul folosea drept ascunzătoare a suri de damă, acele ceasuri minuscule și amuzante ca niște boabe de linte și că de bună seamă cu ajutorul unui chirurg cosmetician se extrăsese osul (sau oasele) din coada sus-numitului și fusese înlocuit cu un șirag de ceasuri. Ultimele metalice — deci mai grele decît materia osoasă — împiedicau mișcarea cozii, tic atît de obișnuit și elegant în

● CÎINELE cu CEASURI ●

obiectelor trecute ilicit peste frontieră. Atît eu cît și prietenii mei am fost profund uimiți de moartea în condiții atît de tragice și de grotești a cîinelui-portofel.

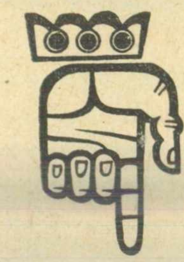
Unul dintre amicii mei a opinat că nu ar fi exclus ca mortul să-și fi dat obștescul sfîrșit din pricina nemărginitei tristeți provocate de constatarea dezamăgitoare că atașamentul său leal se dovedea răsplătit mizerabil prin implicarea într-o acțiune josnică și reprobabilă.

Un al doilea amic socoti că nu supărarea ar fi fost la baza incidentului macabru, ci pur și simplu noua schemă osoasă a organismului decedatului ; și anume se referea la faptul că, probabil, răufăcătoarea voise să treacă peste graniță cea- lumea canină. Pentru a realiza totuși această mișcare, inima a făcut, e de bănuit, eforturi deosebite ce au cauzat desigur nedoritul eveniment.

Părerea mea e că stăpîna sa, în graba și spaima cu care a împănat trupul propriului ei cîine cu ceasuri, n-a ținut seama de faptul că ele merg. Bietul slujitor s-a trezit cu ocazia primei ore fixe sfîșiat de soneriile stridente ale atîtor ceasuri îngropate în sine, s-a speriat, a dat din colț în colț și, nereușind să scape de obsesiile interne auditive, și-a pierdut firea și a murit.

MIHAI RĂDULESCU

desene de:
● Gh. Badea ● St. Ciltia ● I. Dogar ● C. Marinescu ● C. Mîndcă ● C. Ciosu

RIDENDO CASTIGAT MORES

supliment

